

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. Kiadja: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE. budapesti kir. közjegyző.

zerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Néhány szó a közszerzemény fogalmáról.

Bár mondhatni nem múlik el hét, hogy a gyakorlati jogásznak ne kellene foglalkoznia a közszerzeménnyel kapcsolatos kérdésekkel, annak az egész jogterületnek a központját, a közszerzemény fogalmát illetően még nem alakult ki egységes felfogás.

Közismert, hogy a közszerzemény fogalmának a meghatározására két ellentétes elmélet létezik. Az egyik a reálszerzeményi, a másik az értéktöbbleti elv.

A reálszerzeményi elv szerint a közszerzemény közös tulajdont ad a szerzett javakon. Minden megszerzett vagyontárgy tehát már a szerzés pillanatától kezdődően fele-fele részben képezi a házastársak tulajdonát tekintet nélkül arra, hogy külső megjelenési formája — telekkönyvi bekebelezés, betétkönyv megjelölése stb. — szerint melyik házastárs tulajdonaként jelentkezik.

Ezzel szemben az értéktöbbleti elv értelmében a közszerzemény kötelmi követelés a házasság megszűntekor ama többlet felerészének a kiszolgáltatására, amellyel a házasság megszűnésekor meglévő vagyon a házasság megkötésekor megvolt vagyont meghaladja.

A bírói gyakorlatban mindkét elv alkalmazására találunk példát, bár kétségtelen, hogy az ítéletek túlnyomó része az értéktöbbleti elv alapján áll.

A Szladits professzor szerkesztette hat kötetes új Magyar Magánjognak a családi jogot tárgyaló második kötetében közli Almási Antal a reálszerzeményi elvet tükröző alábbi két határozatot:

„A K. 2876/1933. MDT. XXVII. köt. 83. számú határozat szerint a közszerző házastársat a szerzett dologra nézve tulajdonjog illeti, de ez csak a házassági kötelék megszűntével válik érvényesíthetővé. A K. 3838/1937. JH. XII. 74. sz. határozat szerint pedig a közszerzeményi ingatlan a házasság megszűntekor felerészben a férj, felerészben a feleség tulajdona,

Ostör András dr.: Néhány szó a közszerzemény fogalmáról.

Antalffy Zsírós Aladár dr.: A forgalmi adó új jogszabályai.

A leltározások szabályszerűsége és az értékelmelkedések.

Közlemények.

Kinevezések.

Áthelyezések.

Kitüntetések.

A közjegyzői nyugdíjnyújtás levonása az adóalapból.

Jegyzői magánmunkálatok galériája.

Óvadékképes értékpapírok jegyzékének kiegészítése.

Beavatkozások a közjegyzői hatáskörbe.

Allásközvetítések.

Rendelletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Gazdasági Jog.

Magyar Jogi Szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Magyar Törvénykezés.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

A. A.

K. D.

tekintet nélkül arra, hogy az ingatlan tulajdonjoga melyik házaspár nevére volt bekebelezve.

Sokkal több határozat áll azonban ellenkező elvi alapon.

Igy többek közt a következők:

„Közszereményt azon vagyon képez, mely a házasság tartama alatt szereztetett és a házasság megszűntekor viszonyítva a házasság előtti vagyonállapothoz, mint többlet mutatkozik.“ (K. 6353/84.) „Csak az a vagyon tekintetik közszereménynek, mely felülhaladja azon vagyon értéket, amellyel mindenik házastárs a házasság megkötésekor birt...“ (L. 6669/75.) „A közszereményi jog a családi vagyonjog körébe tartozik és mint ilyen nem öröklési, hanem *kötelmi jogi* természetű. (K. 904. máj. 13. 2288.).

Ugyanígy határozza meg a közszeremény fogalmát a M. T. 140. §-ának 2. bekezdése is:

„Közszeremény az a tiszta vagyonérték, amely mindegyik házastársnak a szerzeményi közösség megszűntekor meglévő vagyonában különvagyónak és az adósságoknak levonása után fennmarad.“

Amint látjuk, a különbség a reálszerzeményi és az értéktöbbleti elv között igen mélyreható, messze meghaladja egy pusztán elvi állásfoglalásnak a határait és a legnagyobb mértékben kihat a jogszabályok gyakorlati alkalmazására, — vagyis számtalan emberi sors alakulására is.

Nem közömbös tehát, hogy a gyakorlati jogász, — az ítélőbíró, a kir. közjegyző — a jogszabály alkalmazása közben milyen elvi alapon áll. Nem közömbös már csak azért sem, mert nem kívánatos jogbizonytalanságot szülni az ellentétes gyakorlat, de nem közömbös egyéb, talán még fontosabb és nagyobb jelentőségű okoknál fogva, amelyeket alább fogok kifejteni különös tekintettel arra, hogy tapasztalásom szerint a felfogás a mi karunkban sem egységes, a magam részéről pedig egyedül az értéktöbbleti elvet tartom helyesnek.

A reálszerzeményi elvben mondják mélyebb és jogászbibb gondolat nyilvánul meg, mint a másokban. Nem vagyok illetékes arra, hogy ezzel az érvvel vitába szálljak, amely különben is jelentéktelen a szóbanforgó kérdés elbírálásának szempontjából. Tudom, hogy ez az állítás igen eretnekül hangzik, szabadjon ezért egy kis kitéréssel a védelmére kelnem.

A jog szerintem, — ha egyáltalán elismerjük tudomány jellegét, ami még korántsem általánosan elfogadott nézet, — lényegénél fogva gyakorlati tudomány. Jogszabálynak ezért legélesebb elmére, legmélyebb jogi gondolkodásra valló konstrukció vagy megoldás sem szolgálhat igazolására. Jogszabályt egyedül és kizárólag az a hatás igazolhat vagy dönthet meg, amely a gyakorlati életben alkalmazásának eredményeként jelentkezik.

Mert meggyőződésem szerint a jogrendet azért alkották meg, tökéletesítették és tökéletesítik most is állandóan a történelemmé sokasodó évszázadok, hogy rendezze és szabályozza az emberi életviszonyokat és e szabályozás közben az emberi lét kényszerű határai között a lehető legjobban megközelítse az egészen soha el nem érhető abszolút igazságosságot.

A hangsúly természetesen ezen az utóbbi fogalmon van. Az elérhető legnagyobb igazságosságon.

Hasznos és jó az a jogszabály, amely ennek a célnak a szolgálatában áll, viszont haszontalan és meddő, amely ennek a célnak az elérését hátráltatja, vagy éppen megakadályozza.

Az igazság pedig, amelynek elérése minden jogszabálynak célja kell hogy legyen, nem abszolút; éppen úgy változik és éppen úgy alá van vetve a hely, a kor, és számtalan más körülmény befolyásának, mint a többi tudományok, a művészet vagy a filozófia „igazságai“. Valamilyen „mértékegységhez“ hozzá kell mérnünk a jogi igazság fogalmát is, és ez nem lehet más, mint a nép jogérzése. Ez az az alap, amelyre minden korszaknak fel kell építenie a saját jogrendjét. A jogtudománynak sohasem szabadna elszakadnia, vagy annyira eltávolodnia a néptől, hogy az bizalmatlanul és gyanakvással tekintsen a saját jogrendjére; különösen akkor, ha a nép olyan tökéletes jogérzéssel rendelkezik, mint a mienk. A jogszabályoknak — és a jogelméletnek is, amelynek hiszen a jogszabályok csak gyakorlati megnyilvánulásai, — minél világosabbnak, minél tisztábbnak, minél egyszerűbbnek kell lennie. A jogtudománynak szerény véleményem szerint ahol csak lehet kerülnie kellene az olyan magas régiókba való felemelkedést, ahová már nem tudja követni a nép jogi gondolkodása.

Mert abból, hogy a magyar falú tömegei nem értenék meg mondjuk a Tiszta Esz Kritikáját — még akkor sem, ha valaha hallottak is volna felőle, — még nem származik rájuk semmiféle hátrány. De ha nem tudják követni a jogtudományt például a birtok- és tulajdonjog, a közszeremény és különvagyón, szerzemény és ágivagyon kérdéseinek a megoldásánál, abból már nagy bajok keletkezhetnek.

A fentiek előrebocsátása után most már a következő okoknál fogva nem tartom helyesnek a reálszerzeményi elvet:

Eszerint az elmélet szerint amint láttuk a házastársak minden megszerzett vagyontárgyon már a szerzés pillanatában közös tulajdont szereznek. Az egyszer megszerzett tulajdonjog pedig többé nem veszt el, illetve csak az általános magánjogi szabályok szerint szűnhet meg, például elidegenítés, a vagyontárgy megsemmisülése stb. következtében. De kétségtelen, hogy adósságok, a közszereményi vagyon túlterhelése nem szűnetheti meg a közös tulajdont. Ellenkezőleg; hiszen elméletileg az adósság is vagyon, jobban mondva a vagyon passzív része, lévén a vagyon valamely személyt egy adott pillanatban megillető vagyonérdekű jogoknak és vagyoni tárgyú kötelezettségeknek az összessége. Ha tehát a férj szerez mondjuk egy 40.000 pengőt érő ingatlant, később pedig megterheli 20.000 pengő adóssággal, a házasság megszűnésekor a feleséget közszeremény címén illeti az ingatlan felerésze, a teher felerészével együtt. Mi történik azonban akkor, ha a teher a házasság megszűnésekor meghaladja a cselekvő vagyon értékét? A reálszerzeményi elv szerint ebben az esetben az asszony a passzív vagyonban „szerzett“ közszereményt, vagyis őt saját személyében terheli az adósság felerésze. És ha a házasság halál következtében szűnt meg és az asszony az örökös, nem menekülhet meg a terhektől a hagyaték visszautasítása útján, mert hiszen a terhek felerésze már azok „megszerzésének“ pillanatában az övé volt. De lássunk egy még cifrább esetet: A házasság megkötésekor az asszonynak van egy kis családi

háza, amelyet a szüleitől örökölt. A ház értéke 10.000 pengő. Tizenkét évi házasság alatt a férj gazdasági tevékenysége a passzív vagyonszerzésben merül ki, ami magyarul annyit jelent, hogy adósságokba verte magát és azután meghal két kiskorú gyermek, az özvegy és mondjuk 30.000 pengő adósság hátrahagyásával. A reálszerzeményi elv szigorú alkalmazása mellett most az a helyzet áll elő, hogy az asszony „közszerző” az adósságban és ezért 15.000 pengő erejéig saját személyében és saját vagyonával is felel. Rámegy tehát a férj tartozásaira az ő leánykori vagyona, amely talán egyetlen alapja lehetett volna az ő és kiskorú gyermekei szűkösségének.

Tudom, hogy mindez groteszkül hangzik, de nem hiszem, hogy a reálszerzeményi elv következetes érvényesítése mellett más eredményre juthatnánk.

Eppen ez az eredménye szerény véleményem szerint az öncélú elméletnek. Ezzel szemben az értéktöbbleti elv szerint közszerzemény csak ott van, ahol tényleg van szerzett vagyon, és pedig cselekvő, „valódi” érték, nem csak teoretikus és esetleg „passzív vagyon”. A házastársnak pedig *kötelmi jogi* igénye van a házasság megszűnésekor a közszerzeményi vagyontöbblet felerészének a kiadására vonatkozóan. Nincs szó tehát közös tulajdonról: különös tulajdonjog is lenne az, amely a házasság fennállása alatt semmi jogot nem ad a tulajdonosnak, és nem is biztosítható — még annyira sem, mint pl. az utóörökös joga, ha utóöröklési jogának a tárgya ingatlan.

Ezért csak örülni tudok, hogy a bírói gyakorlat túlnyomó részben és a Magánjogi Törvényjavaslat is az értéktöbbleti elvet fogadta el a közszerzemény alapjául és így remélhető, hogy ez az elv válik az egész jogéletben általánosan elfogadottá.

Östör András dr.

budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

A forgalmi adó új jogszabályai.

A székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság a következő átiratot intézte a budapesti kir. közjegyzői Kamarához:

„58.765/1941. II. a. szám. Tárgy: Az általános forgalmi adó (adóváltság és fényüzési adó) kulcsainak felemeléséről, valamint a forgalmi adók jogszabályainak módosításáról és kiegészítéséről szóló 3700/1941. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 116.000/1941. P. M. sz. rendelettel kapcsolatos intézkedések.

Budapesti Kir. Közjegyzői Kamara Budapest, V., Gr. Tisza István-u. 16.
— A 3700/1941. M. E. sz. rendelet 11. és 12. §-a illetve a 116.000/1941. P. M. sz. rendelet 14. és 15. §-a, új, illetőleg kiegészítő általános forgalmi adó kötelezettséget állapít meg. A hivatkozott §-ok értelmében általános forgalmi adó hatálya alá esik, valamely vállalatnak teljes egészében történő visszterhes átruházása függetlenül attól, hogy az átruházás alkalmával

árúkészlet átadása történik-e és az árúkészlet a kereskedelmi forgalomban forgalmi adóköteles, vagy sem. Az általános forgalmi adót a teljes ellenérték után, — a vállalat vagyonszállásához tartozó árúraktár, berendezés, felszerelés, követeléseken kívül még a cég, üzlethelyiség, üzleti titkok, védjegy, mintahasználati és a vállalatnak esetleges egyéb kizárólagos jogosítványából származó ellenérték — után kell megfizetni, tekintet nélkül arra, hogy az egyébként általános forgalmi adóköteles üzletátruházás után esetleg okirati illeték is jár. A hivatkozott rendeletnek a fenti rendelkezése annyiban tartalmaz új szabályokat, hogy az üzlet átruházás ellenértéke után általános forgalmi adót akkor is meg kell fizetni, ha a vállalat forgalmi adóköteles üzletekkel nem is foglalkozik. Nem lehet levonásba hozni az ellenértékből azoknak az árúknak az értékét, amelyek esetleg valamely váltságrendelet hatálya alá tartoznak. — A forgalmi adó kulcsa 2%. Kimondja a hivatkozott rendelet, az ipari és kereskedelmi vállalatoknál a jogosítványok, a védjegy, a kizárólagos mintahasználati jog, a termelési jog értékesítése közben, illetve a jogosítványok használatának lemondásáért és az üzemszüneteléssel elért bevételek, valamint a találmányi szabadalmak hasznosításából származó bevételek általános forgalmi adó kötelezettségét. Az általános forgalmi adó kulcsa 5%. A fent felsorolt általános forgalmi adókötelezettek a 150.000/1921. P. M. sz. rendelet 69. §-a alapján tartoznak az illetékes kerületi forgalmi adóosztálynál a rendelet életbelépésétől számított 30 napon belül, vagy az általános forgalmi adókötelezettség beálltától számított 30 napon belül írásban bejelentést tenni. Aki ezen bejelentési kötelezettségének eleget nem tenne és cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem esik, a kir. pénzügyigazgatóság a 116.000/1941. P. M. sz. rendelet 18. §-a alapján 20.000 P-ig terjedhető szabálytalansági bírsággal fogja sújtani. A szabálytalanságok elkerülése végett felkéri a kir. pénzügyigazgatóság, hogy tagjait a fenti rendelkezésekről megfelelő módon (szaklap, körlevél, stb.) értesíteni szíveskedjék. Budapest, 1941. évi október hó 6-án. Aláírás sk. miniszteri tanácsos, pénzügyigazgató h. P.H.“

* * *

Amikor itt teljes szövegében közlöm a székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság átiratát, — megkísérlem részletesebben ismertetni a 3700/1941. M. E. rendeletet (B. K. 185. szám). Előre kell bocsátanom, hogy a rendeletkészítés mai módszere mellett igen nehéz abból teljesen megbízható végkövetkeztetéseket levonni.

Az 1921. XXXIX. t.-c. (általános forgalmiadó alaptörvénye) 30. §-ának 5-ik bekezdését a 3700/1941. M. E. sz. rendelet 11. §-a akként változtatta meg, amint az átirat is kifejezésre juttatta, hogy valamely vállalatnak a maga egészében való ellenérték melletti átruházása esetén, 2% forgalmi adót kell fizetni akkor is, ha az átruházásról okiratot állítottak ki és ezután a jogügylettől járó illetéket le is rótták. E kétszeres megadóztatása az ügyletnek, a módosítás lényege. Ez megfelel ama követelménynek, hogy a két-adótétel egyforma legyen, t. i. a forgalmi adó 2% és az ügyleti illeték 3%, kiteszi a mai forgalmi adó 5%-os kulcsát.

Ez a 2% jár akkor is, ha az illető vállalat árúkészlete forgalmi adóváltságköteles. Az adóalaphoz levonandó az átruházott vállalat ingatlanvagyonának értéke.

Ugyanez a 2% forgalmi adó jár akkor is, ha az egész vállalat vagyontételként valamely kereskedelmi társaságba vitetik be. A kereskedelmi társaságok egyesülése nem tekinthető forgalmi adó köteles ügyletnek, valamint nem esik ez alá az az eset sem, mikor az egyesülő társaságok, valamennyien megszűnnek és beolvadnak az egyesüléssel keletkező új társaságba.

A rendelet 12. §-a megváltoztatja a 130.000/1921. P. M. (az általános forgalmi adótörvény végr. ut.) 15. §-a 3. p. rendelkezését és a forgalmi adóra kötelezett ügyletek körét, kiterjeszti a jogok és jogosítványokra is, kimondván, hogy az ipari és kereskedelmi vállalatok kizárólagos jogosítványai eladásából vagy bérbeadásából származó bevétel továbbá valamely vállalatnak a leállításáért fizetett ellenérték, védjegyeknek és kizárólagos minthasználatnak értékesítéséből befolyó jövedelem, továbbá találmányi szabadalmak értékesítéséből folyó jövedelem is általános forgalmi adó alá esik, — az alaptörvény szerint ugyanis a jogok forgalma eddig nem esett forgalmi adó alá.

Kimondja továbbá a rendelet azt is, hogy nem esik általános forgalmi adó alá az ingatlanokra vonatkozó és ezekkel kapcsolatos telekkönyvileg bejegyzett jogok és jogosítványok átruházása vagy bérbeadása. Megjegyzem, hogy ezt az alaptörvény 37. §. 15. pontja is kimondta, ennek újbóli hangsúlyozása indoka, hogy a jogosítványokra kiterjesztett forgalmi adó az ingatlanokra bejegyzett jogosítványokra most sem vonatkozik.

Ugyanezen rendelet 10. §-a a fényüzési forgalmi adó alaptörvényétől (1920. XVI. 4. §.) eltérően, az árverések tekintetében, két csoportot állapít meg, az árverések tartásával üzletszerűen foglalkozók csoportját és egyéb árveréseket. Meg kell itt jegyezni, hogy csupán a fényüzési forgalmi adóról intézkedő törvény említi meg az árveréseket, mint forgalmi adó alá eső jogeselekményt, míg az általános forgalmi adó, az árveréseken való eladásnál eddig egyáltalán nem volt követélhető.

A 3700/1941. M. E. 10. §. szerint ezentúl az ingó tárgyak árverésével üzletszerűen foglalkozók, így az árverési csarnokok és egyéb erre jogosítottak, az elárverezett tárgy minőségére tekintet nélkül 5% fényüzési forgalmi adót kötelesek fizetni. Az alaptörvény 4. §. hatálya ezzel kibővül, mert minden árverés alá kerülő tárgy, kivétel nélkül fényüzési forgalmiadó alá esik, míg eddig csak a fényüzési forgalmi adó alá eső tárgyak estek ez adó alá. A forgalmi adó kulcsa a forgalom 5%-a, ami kissé érthetetlen kedvezmény, ha meggondoljuk, hogy a fényüzési forgalmi adó kulcsa 10%-nál kezdődik. Ezt a forgalmi adót az „árverési jegyzőkönyv“ után járó okirati illetéken felül kell megfizetni. Egészen különös, hogy az említett 10. §. árverési jegyzőkönyv után járó okirati illetékről szól, ezalatt természetesen nem a jegyzőkönyvi bélyeget kell érteni, hanem a jegyzőkönyvön lerovandó, a vagyónátruházás után járó úgynevezett okirati illetéket. (Itt volna már az ideje, hogy a félreértésre adó meghatározó szokat, egyöntetűen alkalmazzák, mert ezt a 86.100/1933. P. M. szerződési illetéknek a 68200/1927. B. M. százalékos okirati illetéknek nevezi.)

Egyébb árverések után, így a bírói árverések után is, csak abban az esetben kell és pedig csupán forgalmi adóváltást vagy fényüzési forgalmi adót, tehát nem általános forgalmi adót fizetni, ha az árverést

szenvető fél forgalmi adóváltást vagy fényüzési forgalmi adó fizetésére köteles és pedig azért köteles, mert az elárverezett tárgyak fényüzési forgalmi adó vagy adóváltást alá esnek. Itt tehát — ismétlem — nem általános forgalmi adóról van szó, mint az előbbi esetben, hanem forgalmi adóváltásról, amely bizonyos árúkra rovatik ki, — és illetve fényüzési forgalmi adóról, amely szintén csak az ingók bizonyos körére terjed.

Általános forgalmi adó tehát, úgy mint eddig, az ingó árverések után ezután sem jár, mert az 1921:XXXIX. 30. §. szerint csupán az önálló kereseti tevékenység körében történt áruszállítás (ingó elidegenítés) esik forgalmi adó alá.

Az árverési vételár után járó forgalmi és fényüzési forgalmi adóért az árverési vevő egyetemlegesen felel az árvereztetővel (14. §.), de azt beszélni az árvereltető, jobban mondva árverelő köteles. — Itt ugyan a forgalmi adó kifejezést is megtaláljuk, ebből azonban nem következik, hogy árverések után általános forgalmi adót is kell fizetni, mert a 14. §. utal a 10. §-ra, amely csak forgalmi adóváltásról és fényüzési forgalmi adóról szól. A fényüzési forgalmi adó alá tartozó ingó javakat a 116.000/1941. P. M. (B. K. 185. szám) sorolja fel a XIV. alatti mellékletben. Ezekon kívül fényüzési forgalmi adó alá esőnek nevezi még a 116.000/1941. P. M. rendelet 5-ik szakaszának 2. bekezdése régiségeknek a belföldi kiskereskedelmi forgalomban (árverésen) árusítását is, amelyeknek adókulcsát 20%-ban állapítja meg s ezzel az alaptörvénynek, az 1920. XVI. t.-c. 5. szakaszának 4. pontját tulajdonképpen hatályon kívül helyezi, illetőleg annak keretét kibővíti.

Az 1921. XXXIX. t.-c. 37. §-ának 14. pontja szerint az olyan jogügyletből származó bevétel, amely jogügylet után az áruszállításokra vagy munkabérszerződésekre megszabott okirati illetéket igazoltan lerótták, forgalmi adó nem jár. Ezen bevételek a 130.000/1921. P. M. rendelet 21. §-ának 14-ik pontja szerint az 1920. XXVI. t.-c. 3. §-a és az illetékdíjj. 87. tételének d) pontja alapján estek illeték alá, amelyek közül az előbbi az ingóadásvételi és áruszállítási szerződések körét foglalja magában, utóbbi pedig az önálló munkavállalási szerződések körét. A kettős illetékeztetést elkerülendő az 1927-ben megjelent a 68.200. I M. rendelet 21. §-ának 3-ik bekezdése szerint az általános forgalmi adó tételét a fentemlített jogügyletek okirati illetékének kulcsával azonos értékűvé kellett tenni, nehogy valamely jogügylet kedvezőbb illeték kulcsa miatt a kincstári érdekek kijátszassanak. Miután a forgalmi adó kulcsa ekkor már 3%-ra emeltetett, a fokozatos illetékek százalékosakká változtatva, ezen ügyletek százalékos illetéke is 3%-ban állapított meg. Később 1933-ban a 86.100. P. M. rendelet intézkedett a forgalmi adóváltás és a szerződési illeték együttes alkalmazásának elhárításáról kimondván, hogy ha a fentemlített ügyletek a forgalmi adóváltás alá eső árúkra köttetnek, úgy azok a szerződési illeték alól mentesek, illetve a magánosokkal kötött ügyleteknél azok a forgalmi adóváltásba betudhatók. — Ez azonban nem az általános forgalmiadóra, hanem a forgalmi adóváltásra vonatkozott. — Amde a 3700/1941. M. E. 15. §-a az 1921. XXXIX. t.-c. 37. §. 14. pontját hatályon kívül helyezte, így minden kivételezés megszűnván, ezután a forgalmiadó kirovása mellett fizetendő lesz a jogügyleti illeték is; de fizetendő lesz

ez az olyan árveréseknél is, amelyeket nem az üzletszerűen azzal foglalkozók tartanak, mert bár a 3700/1941. M. E. 10. §. ezt az üzletszerűen foglalkozók árverésein határozottan rendeli s az egyéb árveréseknél ezt nem említi, de ennek mellőzését az 1920:XVI. t.-c. 4. §. sehol nem említi.

A 90.000/1920. P. M. rendelet VIII. bekezdése foglalkozik a fényüzési forgalmi adó alá eső ingók árverésén való értékesítésével, amelynek bennünket érdeklő legfontosabb rendelkezéseit a 116—123. §-ai tartalmazzák, amelynek legfontosabb rendelkezése, hogy ilyen árverést 8 nappal az árverés megtartása előtt az árverés helyére illetékes pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelő-helyettesnél) előszóval be kell jelenteni, amikor is az árverésre kerülő összes, — tehát nemcsak fényüzési tárgyakról — részletes jegyzéket köteles bemutatni és a fényüzési tárgyak kikiáltási árának 10 %-át az illetékes állampénztárnál még a bejelentés megtörténte előtt biztosíték gyanánt köteles befizetni.

Amikor még megemlítem, hogy a 3700/1941. M. E. 1. §-a az általános forgalmi adó kulcsát 5 %-ban állapította meg s annak életbelépése augusztus 15. napján állapított meg, — azzal fejezem be szerény elmélkedésem, hogy hosszadalmas volna a szabályok egész tömkelegét ismertetni és igen nehéz a végkövetkeztetést, minden kétséget kizáróan levonni, azért legjobb tudomásom szerint megkísérlem hasznosat teremteni, hogy a legáltalánosabb rendelkezéseket ismertessem.

Dr. Antalffy Zsiros Aladár
szentendrei királyi közjegyző,
a Királyi Közjegyzők Országos Egylete
főtitkára.

A leltározások szabályszerűsége és az értékelkedések.

E közlöny múlt számában a pécsi kir. közjegyzői kamara közgyűléséről szóló tudósítás keretében megemlékeztünk arról, hogy a közgyűlés a pénzügyminiszterhez a hagyatékok leltározásánál követett bizonyos szabálytalan, felületes és a kincstár érdekeit is nyilván sértő eljárások tárgyában felterjesztés beadására utasította a kamara vezetőségét. A felterjesztés az alsóbb fokú pénzügyi hatóságoknak rendeleti úton való utasítását kéri arra nézve,

„1. hogy hagyatéki ügyekben a leltározó közegek az összes vagyontárgyakat, tehát a jószágállományt és gazdasági felszereléseket is, a 67.155/1926. számú belügyminiszteri és a 157.960/1926. VIII. számú pénzügyminiszteri rendeletek intézkedésének megfelelően a helyszínén, s ne csak a felek bemondása alapján, a tényleges forgalmi értékben leltározzák. Ha pedig a földbirtokkal arányos gazdasági felszerelés és jószágállomány nincsen leltározva, ezt a leltárban megfelelően indokolják meg.

2. hogy hagyatéki ügyekben a leltárhoz csatolandó adó- és érték-bizonyítványban mezőgazdasági megművelés alá tartozó ingatlanoknál legyen feltüntetve az eddigi megkivánt adatokon kívül az, hogy az ingatlanrészletek hányadosztályú ingatlanok, — házingatlannál pedig, hogy a ház hány lakrészből áll, mily anyagból épült, milyen földmű, milyen gazdasági épületekkel bir s a községnek mely részén (főter, faluvégén, stb.) fekszik s az épület milyen célt szolgál (pl. gyógyszertár, vendéglő, üzlet-helyiség, stb.).

3. Méltóztassék a leltározó közegeket utasítani, hogy a leltározás alkalmával az érdekelteket figyelmeztessék arra, hogy a hagyatékot képező összes vagyontárgyak leltározandók és hogy a hagyaték egyes tárgyainak eltitkolása vagy helytelen bevallása az 1920. évi XXXIV. t.-c. 61. §-a 1., 2. pontja értelmében büntetendő adócsalást képez. Ennek megtörténte a leltárban igazolandó.

4. Méltóztassék a m. kir. adóhivatalokat utasítani arra, hogy az előző havi ingatlanforgalom alapján (főleg a vételi ügyletek figyelembevételével) községenként állapítsák meg az ingatlanoknak kat. osztály szerint csoportosított átlagárát s ezen összeállításukat a becslésnél s annak ellenőrzésénél leendő figyelembevétel végett a következő hónap 15. napjáig küldjék meg a területükön működő összes leltározó közegeknek és azok ellenőrzésére hivatott kir. közjegyzőknek.

5. Méltóztassék az alsóbbfokú pénzügyi hatóságokat utasítani, hogy a kir. közjegyző ellenőrzési kötelezettségének s egyben jogának is lehetővé tétele végett hagyatéki ügyekben a kir. közjegyző megkeresésére közöljék vele az örökhatározó vagyonadó-alapjára, illetve vagyonadó tekintetében tett bevallására vonatkozó, ha pedig az örökhatározó kereskedelmi társaság tagja volt, a társaság vagyoni viszonyait feltüntető adóadatokat.

6. Méltóztassék a 37.028/1923. P. M. számú rendeletet olyképp módosítani, hogy amennyiben a kir. közjegyző evégből megfelelő nyomtatványt bocsájt a kir. adóhivatal rendelkezésére, a m. kir. adóhivatal, minden olyan hagyatéki ügyben, melyben az illetékalapot a hagyatékátadó végzésben feltüntetett bruttó vagyoneértéktől eltérő bruttó értékelésből kiindulva állapítja meg, köteles legyen ezt a felemelt bruttó-vagyoneértéket a kir. közjegyzővel hivatalból közölni akkor is, ha a kir. közjegyző az ilyképen megállapított hagyatéki bruttó érték közlését nem is kérte. (37.028/1923. P. M. sz. rendelet.).

Végül a hatékonyabb ellenőrzés végett a leltározó közegek utasítandók volnának, hogy midőn a 11.000/1928. I. M. sz. rendelet 22. §. 4. bekezdése értelmében az adóhivatalt a leltározás megkezdésének idejéről értesítik, egyúttal közöljék a hagyaték hozzávetőleges értékét. Az adóhivatalok kötelezendők volnának a nagyobb, pl. 2.000 P-ön felüli értékű vagy egyébként fontosabb hagyatéki ügyekben a leltározásnál való megjelenésre.“

A felterjesztés indokolása a következő:

„Szükségesnek tartjuk mindjárt előjáróban hangsúlyozni, hogy kérelmünk előterjesztésénél legelső sorban a közérdek vezet bennünket, melyet mi, mint az 1940:XVIII. t.-c. 3. §-a szerint minden ügyködésünkben köz-

hivatalnokok — hagyatéki ügyekben bírói megbízottak — szem elől nem téveszthetünk.

ad. 1. Az 1920:XXXIV. t.-c. 26. és 30. §-ai egyenesen köteleességünk képezik, hogy a hagyatéki leltárt az *összes vagyontárgyak beletárolása és a tényleges forgalmi érték* szerinti felértékelése tekintetében ellenőrizzük és adott esetben *aggályunkat* fejezzük ki. Ha ezt a köteleességünket valamikor is szigorúan kellett tennünk, fokozott mértékben van szükség a lelkiismeretes ellenőrzésre ma, amikor az államnak olyan jelentős mérvű kiadásai vannak, hogy az azok fedezésére szolgáló állami bevételek előteremtése csak a közterheknek már-már alig elviselhető emelése útján volt lehetséges. Ellenőrzési jogunkat azonban csak akkor tudjuk kellőképpen gyakorolni, ha megfelelő intézkedésekkel biztosítatik, hogy az összes vagyontárgyak bekerüljenek a leltárba. Az összes vagyontárgyak beletárolásának pedig csak egy megfelelő és megnyugtató módja lehet: *a helyszínen való leltározás*, mert hiszen köztudomású, hogy a felek — ha csak az ő bemondásukra szorítunk — rendkívül hajlamosak az ingó vagyontárgyak eltitkolására. Rendkívül ritka eset, hogy földbirtokkal együtt gazdasági élő- és holt felszerelés is leltározottassék. Ha adott esetben ennek *a hiányát indokolni kell*, feltétlenül kevesebb lesz a visszaélés, mert éppen a helyi viszonyok ismerete folytán nem lesz kapható a leltározó közeg arra, hogy nyilvánvalóan valótlán adatok közokiratba (leltárba) foglalásához nyújtson pozitív módon segédkezet. Az egyszerű elhallgatásban ő forma szerint nem részes és sokszor — helytelenül — nem is érzi kötelességének a részére pedig előírt hivatalból való nyomozást. Szükségesnek tartjuk az érdekeltek, de a leltározó közegek felelősségére való tekintettel is az adócsalásra és ennek törvényes következményeire való figyelmeztetésnek a leltárba való felvételét és a megtörténtének igazolását.

Téves, de általánosan elterjedt felfogás az, hogy a hagyatéki ügyekben méltánytalan *a tényleges forgalmi értéknek* megfelelő becslés. Ennek a következménye azután az, hogy az ingatlanok s főleg a házingatlanok a fennálló jogszabályok ellenére jóval értéken alul, éppen csak a törvényben előírt minimális értékkel leltározatnak, jóllehet a hagyatéki ingatlanok sokszor közvetlenül átadás után a leltár szerinti értékelés kétszeresén, sőt többszörösén cserélnek gazdát. Ezen helytelen felfogáson és gyakorlaton csak megfelelő szigorú utasítással lehet változtatni.

ad. 2. Fontos az ingatlanok értékelésének ellenőrzésénél azok minőségének ismerete, — egyedül a terület és művelési ág ugyanis nem nyújt semmi alapot az ellenőrzésre. Nem elég tudni azt sem, hogy „háztól“ van szó. A ház értéke sok más ismérvtől függ. Ha ezek az adóbizonyítványba kerülnek, mindjárt megvan az alap a kellő ellenőrzésre.

ad. 3. Az Öe. 56. §. 1. pontja és a 11.000/1928. I. M. számú rendelet 70. §-a értelmében a hagyatéki vagyon állagát (leltárt) végleg a tárgyalás alkalmával a kir. közjegyző köteles megállapítani. Célszerűnek tartanók a leltár pontosabb elkészítése s különösen az értékelés szempontjából, hogy az adócsalásra való figyelmeztetés s a vagyontitkolás következményeire való utalás már a leltározás alkalmával is kötelezően megtörténjék. Ez a leltározó fokozottabb felelősségével is járna, a leltár pontosabb elkészítését vonná maga után és ezzel az eljárást is meggyorsítaná.

ad. 4. Sajnos az úgynevezett szorosan vett forgalmi (adásvételi) ügyletek teljesen átesúsztak a községi jegyzők, részben pedig a zúgírások kezébe. Így az ingatlanok helyes értékelése céljából a tényleges forgalmi érték megállapítására nézve mind kevesebb adat és lehetőség áll rendelkezésünkre. Éppen ebből az okból kérjük a m. kir. adóhivatalok tájékoztató közlését. Biztosan állíthatjuk, hogyha fenti kérelmeinket Nagyméltóságod teljesíteni kegyeskedik, az államnak hagyatéki ügyekből való illetékbevétele jelentős mértékben emelkedni fog anélkül, hogy az a felek és különösen a ma legteherbíróbb birtokososztály különös és méltánytalan megterhelésével járna.

ad. 5. Számos esetben előfordul, hogy a kir. közjegyző elé olyan hagyatéki ügy kerül, (főleg üzletemberek, stb. hagyatéka) ahol az ingó (tőke, értékpapír, stb.) vagyon úgyszólván teljesen eltitkolatik, vagy nem megfelelő módon értékeltek. Ilyenkor a vagyonadóra vonatkozó adatok szinte nélkülözhetetlenek a hagyaték állagának helyes megállapításához. Hogy azonban ezek a tárgyaló (bírói megbízott) kir. közjegyző megkeresésére kiszolgáltathatók legyenek, ahhoz Nagyméltóságod ezirányú rendelete szükséges.

ad. 6. Számos esetben előfordul, hogy a m. kir. adóhivatal az illeték kiszabása során a hagyatékátadó végzés szerinti értékelést felemeli a kizárólag az adóhivataloknak rendelkezésére álló adatok alapján. Ha az adóhivatal kiküldöttje már a leltározásnál is közreműködnek, az értékelés helyesebb volna s csak nagyon ritkán kerülne sor az értékelés későbbi helyesbítésére.

Mint hogy az értékelés a kir. közjegyzői díjakra is kihat, mert a kir. közjegyző díjait az illetékkiszabás során felemelt érték alapján igényelheti (6800/I. M. 1935. sz. rendelet), méltányos az a kérelmünk, hogy az érték felcsemeléséről akkor is értesítsünk, ha véletlenül nem tudtuk, vagy éppen nem is tudhattuk, hogy a leltárbeli értékelés nem megfelelő. Mint hogy pedig a mi díjaink a hagyaték bruttó értéke szerint járnak, — bruttó értéknek — nem pedig az illetékalapnak — velünk való közlését kérjük. Ha megfelelően szerkesztett nyomtatványt boesájtunk a m. kir. adóhivatal rendelkezésére és abban az adóhivatalnak csak a mi ügyszámunkat és a megállapított bruttó értéket kellene kitölteni, akkor alig okozna tehát ez a közlés az adóhivatalnak valami többlet-munkát.

* * *

Különösen nagyfokú felületességük tapasztalható a leltározó közegek részéről abban az irányban, hogy az ingatlanoknál a bekövetkezett nagymérvű értékemelkedéseket vagy egyáltalában, vagy nem megfelelő arányban veszik figyelembe, ami által mind a kinstár, mind pedig a kir. közjegyzőket jelentősen megkárosítják.

E tárgyban a szombathelyi kir. közjegyzői kamara a területén működő kir. pénzügyigazgatóságokhoz átiratot intézett. A veszprémi pénzügyigazgatóság ennek az átiratnak következtében 32.333/941. VII. szám alatt a területén működő községi jegyzőkhöz a következő köriratot intézte:

„A szombathelyi kir. közjegyzői kamara tagjainak a kamarához intézett egyöntetű bejelentéseiből megállapította a kir. pénzügyigazgatóság, hogy az értékeknek, de különösen a földingatlanok és állatok árának nagy mértékű emelkedését a hagyatékok leltározásánál még egyáltalán nem veszik figyelembe és ma is a pár év előtti általános becsértékeket tüntetik fel. Az ingatlan forgalom csaknem teljes szünetelése következtében az összehasonlító árellenőrzés nagyon megnehezült és a hagyatéki tárgyalásokat irányító kir. közjegyzőnek egyáltalán nincs módjában tájékoztató értékek közlésével a valóságos forgalmi becsértékek bevallását szorgalmazni.

Ugyancsak megállapította a kir. pénzügyigazgatóság több bejelentésből, hogy a hagyatéki vagyon leltározásánál igen gyakran és tekintélyes ingatlan vagyon leltározása esetén is teljesen hiányzik az ingóságok fel-leltározása azért, mert az érdekelt örökösök bemondása alapján az általuk egymás között elosztott ingóságokat kihagyják a hagyatékból. Ez az eljárás nyilvánvaló ellentétben van a 11.000/1928. I. M. rend. 23. §-ában előírt szabályokkal, melyek helyes alkalmazása esetén az örökösök ingóságait a helyszínen kell hivatalból kinyomozni és a birtokában talált tárgyakat csak akkor lehet a leltárból kihagyni, ha kétségtelenül bizonyíték van rá, hogy másnak tulajdonát képezik.

Ezen a kir. Kincstárt súlyosan sértő helyzet kiküszöbölése végett a következőket rendelem: 1. A leltározások minden esetben a helyszínen tartandók. 2. Figyelmeztetendők a jelenlevő örökösök, vagy ezek képviselői, hogy az 1920. évi XXXIV. t.-c. 81. §-a szerint adócsalást követ el az, aki az illeték köteles vagyonhoz tartozó tárgyakat, amelyeknek bevallására kötelezve van, tudatosan eltitkolja. 3. Az ingatlanok valódi forgalmi értékben veendőek fel (a forgalmi értékre hasznos támpontot nyújtanak a sokféle folyó parcellázások). 4. Az ingó dolgokat faj, szám, mérték és súly szerint kell megjelölni, vagy egyenkint kell körülírni — a marhalevél, iktatókönyv és a tulajdon átruházásáról vezetett jegyzőkönyvből ellenőrizendő, hogy örökösöknek nem volt-e állatállománya. Az ingóknál is természetesen az örökösök halála napján volt közönséges forgalmi értéket kell a leltárba felvenni. Ismételten megjegyzi a kir. pénzügyigazgatóság, hogy az elől hivatkozott 11.000/1928. I. M. rendelet a légrészletesebben rendelkezik a leltározásokról és az esetleg előforduló bonyolultabb esetekről. Az 1939. évi november hó 30-án kelt 33.406/1939. VII. sz. alatti rendeletben már egy ízben figyelmeztettem Címet, hogy amennyiben a leltározásoknál a jövőben gondatlanságot észlelnék, Cím rendbirságolásán kívül Cím költségére pénzügyi kiküldött közreműködése mellett újra fogok leltároztatni. Most ezúttal ismét, még pedig nyomatékosan és utoljára figyelmeztetem Címet, hogy a leltározásoknál a jövőben a legnagyobb gondossággal, teljesen a 11.000/1928. I. M. rendelet, megjelent a Budapesti Közlöny 1928. évi 55. számában, szellemében járjon el.“

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Gyöngyösi Arisztid* dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes, a magyar közjegyzőhelyettesi kar egyik értékes és rokonszenves tagját, a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesületnek éveken át volt titkárát, majd elnökhelyettesét Kiskunfélegyházára, *Degel Sándor* dr. budapesti ügyvédet pedig Szikszóra kir. közjegyzőkké nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter *Dóczy Kálmán* dr. celldömölki és *Csiky László* dr. gyergyószentmiklósi kir. közjegyzőket saját kérelmükre kölcsönösen áthelyezte.

Kitüntetések. Magyarország kormányzója *Polchy István* dr. beregszászi kir. közjegyzőnek, a Beregszász városi vöröskereszt választmány elnökének a Magyar Vöröskereszt érdemkeresztjét, *Gyöngyösi Arisztid* dr. kiskunfélegyházi, *Jaczkovits Iván* dr. munkácsi, *Sárközi Sándor* dr. budapesti kir. közjegyzőknek a nemzetvédelmi keresztet adományozta.

A közjegyzői nyugdíjárulék levonása az adóalapból. A pénzügyi hatóságok, sőt maga a közigazgatási bíróság is eltérő gyakorlatot folytatnak abban a kérdésben, hogy az adóalap kiszámításánál a közjegyzői nyugdíjárulék összege levonásba helyezhető-e. Legújabbán a közigazgatási bíróság 11.617/1940. P. számú ítéletével e kérdésben nemleges álláspontra helyezkedett a következő indokolással: „Panaszos az adófelszólamlási bizottság határozatát azért tartja sérelmesnek, mert általános kereseti és jövedelmi adóalapjának kiszámításánál nem hozta levonásba a közjegyzői nyugdíjárulék címén kifizetett 600 P. kiadásának összegét. A bíróság a panaszt nem találta alaposnak. A közjegyzői nyugdíjintézetnek fizetett 600 P. összegű évi nyugdíjárulék levonására törvényes alap nincsen, mert ezen járulék fizetésének célja tőkeképzés s így ezen befizetés a bíróság állandóan követett gyakorlata szerint sem olyan üzleti kiadásnak, sem pedig olyan köztehernek nem tekinthető, melynek levonását a törvényes rendelkezések megengedik.“ Tekintve, hogy közjegyzői öregségi nyugdíj nincs, s hogy pl. a nőtlen közjegyzőkkel kapcsolatban — eltekintve az azoknak is járó rokkantsági nyugdíjtól — a nyugdíjintézet semmiféle szolgáltatásra kötelezve nincs, a nyugdíjárulék igen távoli vonatkozásban szolgál tőke képzési célokat, viszont igen közeli vonatkozásban van a közterhekhez.

Jegyzői magánmunkálatok galériája. E közlöny korlátozott terjedelme nem teszi lehetővé, hogy a jegyzői magánmunkálkodások remekait az eddigi arányokban közölhessük. Némely különösebb jogi felkészültséggel megalapozott „magánmunka“ részére a korlátozott terjedelem ellenére is helyet kell szorítanunk már csak annak dokumentálása okából is, amely irányban különben már többrendbeli észrevétel érkezett a szerkesztőséghez, hogy ennek a jogszolgáltatási fekélynak kiirtása végett indított harcot abbahagyni távolról sincs szándékunkban. Az ezúttal bemutatásra kerülő műremek szövege a következő:

Vagyonközösség megszüntetése és adásvevési szerződés.

I.

Egyrészt Szanyi Sándorné szül. Ments Lidia pórládonyi lakos és Mogyorósy Jánosné szül. Mentes Karolina és Mogyorósy János nemesládányi lakosok között a következő feltételek mellett kötött: 1. Vagyonközösséget megszüntető és fentebb megnevezett felek kijelentik, hogy a tulajdonukat képező ingatlanokon a következő módon osztozkodnak meg: a) Szanyi Sándorné szül. Ments Lidia és Mogyorósy Jánosné szül. Mentes Karolina tulajdonát képezik a nemesládányi 319. számú telekkönyvi betétben 276, 277, 278 hrszámú ingatlanok egyenlő arányban, és pedig a 277 és 278 hrsz. ingatlanokon épült felülépítmények is. Ezen ingatlanokra vonatkozólag felek a következő egyezséget létesítik: b) A fentebb megjelölt helyrajzi számok alatt felvett mindhárom parcellát meghasítjuk és a szerződéshez csatolt vázrajz szerint: Mentes Karolina férjzett Mogyorósy Jánosnéé lesz a vázrajzon 278/1. hrsz. 133 négyszögöl, 277/1. hrsz. 187 négyszögöl és 276/1. hrszámú 353 négyszögöl kiterjedésű ingatlanok a rajtuk épült összes felépítményekkel együtt. Ments Lidi férjzett Szanyi Sándorné pórládonyi lakosé lesz a vázrajzon 278/2. hrsz. 133 négyszögöl, 277/2. 182 négyszögöl és 276/2. 352 négyszögöl kiterjedésű üres háztelek.

II.

Tekintettel arra a körülményre, hogy Mogyorósy Jánosné szül. Mentes Karolina kapja a fentebbi vagyonközösségi szerződés szerint azon ingatlan részeket, melyeken a felülépítmények vannak, tehát ennek fejében kárpótolni kívánja testvérét, de mivel a kárpótlásul kikötött összeget Mogyorósy János nemesládányi lakos a sajátjából fizeti, tehát Mogyorósy Jánosné szül. Mentes Karolina ezennel beleegyezését adja, hogy a vázrajz szerint neki jutó 276/1., 277/1. és 278/1. hrszámú ingatlanok osztatlan fele részére a tulajdoni jog férjére Mogyorósy János nemesládányi lakosra telekkönyvileg bekebeleztesse.

Ennek ellenében Mogyorósy János nemesládányi lakos kijelenti, hogy Szanyi Sándorné szül. Ments Lidia pórládonyi lakosnak 500 P. azaz ötszáz pengőt készpénzben kifizet. A fizetési feltételeket szerződő felek maguk között külön egyezséggel állapítják meg és külön történik az 500 P. felvételének nyugtázása. Szerződő felek kölcsönösen beleegyezésüket adják, hogy a fentebbi egyezés illetve adásvételnek megfelelően a tulajdoni jog javukra minden külön megkérdezésük nélkül telekkönyvileg a javukra bekebeleztesse.

Minden a jelen szerződéssel járó kiadásokat a szerződő felek egyenlő arányban fizetik. A kivetendő illetéket pedig a birtok arányban. Szerződő felek alávetik magukat a jelen szerződésből eredhető peres kérdésekre nézve a csepregi kir. járásbírósnak illetékességének. Mely ekként létrejött szerződést felolvastuk, elfogadtuk és aláírtuk. Nemesládányban, 1934. november hó n. Szanyi Sándorné s. k., Mogyorósy Jánosné s. k., Mogyorósy János s. k. Előttünk; Horvát István s. k., Esze Horváth József s. k.

Óvadékképes értékpapírok jegyzékének kiegészítése. A Budapesti Közlöny 1929. okt. 15. számában közzétett 4260/1929. M. E. számú rendeletet, amely az óvadékképes értékpapírok, illetve az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékek felsorolását tartalmazza, az idei november 27. számban megjelent 20.000/1941. P. M. rendelet újból módosította, illetve kiegészítette. A legfontosabb módosítás az, hogy az erdélyi nyereségek kölcsön kötvényeit is besorozták az óvadékképes, biztosíték és bánatpénzként elfogadható értékpapírok közé.

Beavatkozások a közjegyzői hatáskörbe. Kimeríthetetlen változatban fordulnak elő különböző polgári és egyházi hatóságok részéről a közjegyzői hatáskörbe való illetéktelen beavatkozások. Legújabb két tudomásunkra jutott esetről kell megemlékeznünk. Az egyik a szombathelyi ref. lelkész ténykedése, aki egy polgári hatóságnál felhasználni célzott másolatra vezette reá a következő záradékot: „116/941. sz. A másolatnak az eredetivel való megegyezését aláírással és az egyház pecsétjével igazolom. Szombathely, 1941. XI. 8. N. N. ref. lelkész.“ A másik eset egy községi jegyző ténykedése, aki egy hagyatéki ügyben kiállított nyilatkozatra a következő „bizonyítványt“ vezette reá: „Alulírott község előljárósága hivatalosan bizonyítja, hogy általunk személyesen ismert Lukács Józsefné szül. Vécsi Rozália taksonyi (dunakisvarsányi) lakos a fenti nyilatkozatot, — annak felolvasása és általunk történt megmagyarázása után mint akaratával mindenben egyezőt előttünk irta alá. Taksonyban, 1941. október hó 18-án. Olvashatatlan név s. k. közs. jegyző. Vitéz Mátyás s. k. kzs. bíró P. H.“

Ugy hisszük felesleges megállapítanunk, hogy mindkét hatóság hatásköre túllépésével illetéktelenül avatkozott be a közjegyzői hatáskörbe.

* * *

Közjegyzőjelöltnek keresek oly doktor jurist, aki élethivatásul a közjegyzői pályát választotta. — Kézírási ajánlatokat eddigi curriculum vitae közlésével következő címre kérek: Dr. Gálffy Ferenc kir. közjegyző, Szeged, Széchenyi-tér 7,

Közjegyzői iroda önálló vezetésre alkalmas, lehetőleg németül tudó helyettest keres. Keek László dr. kir. közjegyző, Siklós.

Allandó közjegyző helyettest keresek, lehetőleg nőtlent, aki teljes gyakorlattal bír. Dr. Samassa János, Zalaegerszeg.

Kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítéseit a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete végzi. Cím: Östör András dr. kir. közjegyzőhelyettes. titkár, Budapest, V., Berlimi-tér 4.

Rendeletek:

6440/1941. M. E. sz. A magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen a váltón alapuló visszkereseti jog elévülésének szabályozása. (Bp. K. 200.).

158.435/1941. P. M. sz. A rendkívüli illetékpótléknak és egyes illetékeknek újabb megállapításával kapcsolatos átmeneti intézkedések. (Bp. K. 211.).

76760/1941. M. E. sz. A visszaesatolt keleti és erdélyi országrészen végrehajtott tartozás leszállítással kapcsolatban szükséges rendelkezések. (Bp. K. 213.).

6740/1941. M. E. sz. A külföldi hitelezőkkel szemben fennálló rövid, vagy középlejáratú tartozásokra és azok biztosítására vonatkozó jogszabályok hatályának a Magyar Szent Koronához visszaesatolt, illetőleg a visszafoglalt területeken való kiterjesztése. (Bp. K. 220.).

169.962/1941. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. (Bp. K. 221.).

69.000/1941. I. M. sz. A házassági jogról szóló 1894:XXXI. törvénycikk kiegészítéséről és módosításáról, valamint az ezzel kapcsolatban szükséges fajtávédelmi rendelkezésekről szóló 1941:XV. t.-c. egyes rendelkezéseinek hatálybaléptetése. (Bp. K. 225.).

70.000/1941. I. M. A nemzsidó és zsidó házasságkötésének tilalmára vonatkozó rendelkezések végrehajtása. (Bp. K. 225.).

166.585/1941. P. M. sz. A rendkívüli illetékpótléknak és egyes illetékeknek újabb megállapításával kapcsolatos átmeneti intézkedések. (Bp. K. 232.).

7.550/1941. M. E. A személyi és családi jog egyes rendelkezéseinek a visszafoglalt délvidéki területen hatálybaléptetése. (Bp. K. 241.).

181.971/1941. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. (Bp. K. 246.).

7.150/1941. M. E. sz. A magyar szövetkezeti jogszabályok hatályának a visszaesatolt keleti és erdélyi országrészre kiterjesztéséről szóló 2150/1941. M. E. számú rendeletben megszabott egyes határidők meghosszabbítása. (Bp. K. 228/1941.).

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Gazdasági Jog. (II. évfolyam, 8. és 9. szám.) A Kuncz Ödön egyetemi tanár főszerkesztése mellett megjelenő folyóirat 8. számának különleges értéke és érdekessége az a tanulmány, amelyet Antal István igazságügyi államtitkár „A törvényhozói összeférhetetlenség reformja” címen írt s amely a kérdést politikai és jogi nézőpontból egyaránt teszi bölcs észrevételekkel komoly mérlegelés tárgyává. Ennek a számnak másik külön cikkét Szlezák Lajos írta Az új görög polgári törvénykönyv általános része és kötelmi joga címen. A 9. számban Wolfgang Sieber „A német munkaalkotmány fejlődése és alapelvei” és Sövényházi Ferenc „Jogalkotás és gazdasági élet” címen írtak cikkeket. A Szemle rovatban mindkét számban külön rövidebb terjedelmű cikkek jelentek meg. A Joggyakorlat rovat pedig igen szakszerű egybeállításban közli a legújabb bírói gyakorlat gazdasági jogi vonatkozású anyagát.

Magyar Jogi Szemle. (XXII. évfolyam, 14—17. számok). A 15. szám vezető helyén közlik Törek Gyéza kúriai elnöknek nagynevű elődje Juhász Andor ravatalánál tartott gyászbeszédet. Ezt követi Schilling Zoltán cikke az aranyfedezetről és pénzügyi jogrendről, majd Bakody Aurél „Kell-e revidálni a büntetőjogi beszámíthatóság kérdését a pszichiatría nézőpontjából” című cikke, amelynek folytatása és befejezése a 17. számban jelent meg. A 15. és 17. számokban megjelentek még a következő cikkek: Fromm László dr.: In fraudem creditoris ügyletekről, Salvator Messina: A fasiszta kodifikáció természete és fő vonásai, Degré Miklós dr.: Az árdrágító visszaélés minősítése; Czigliányi Aladár dr.: Az egyes bíraskodás és a jogszolgáltatás színvonalá, Molnár János dr.: Hozzászólás a Vht. 185. §-ához (visszárverés). A 14. és 16. számokként a Magánjog, Hiteljog, Polgári Törvénykezési Jog és a Büntetőjog Tára című szakszerűen egybeállított és kommentált döntvénytári füzetek jelentek meg.

Deutsche Notar-Zeitschrift. (41. évfolyam 9. és 10. számok.) A 9. szám élén közlik annak a 6 német közjegyzőnek a nevét, akik újabban a harc téren hősi halált haltak. Mindkét szám elsősorban is az igazságügy-miniszter és a birodalmi kamara különböző rendeleteit közli. Külön cikkei ennek a két számnak: Dr. A Novak: Végrendeletek és öröklési szerződések megőrzése a szudéta tartományban, Seelmann Eggebert: Az örök birtokok részletkérdéseiről, F. Zunst: A közjegyző felvilágosítási kötelezettsége az értékelkedési adóval kapcsolatban, Karl Schumacher: A telepítési társaságok elővásárlási joga. Mind két számban a rendes rovatok változatos közleményei találhatók.

Magyar Törvénykezés. (1941. 380—383. számok.) A gyakorlati jogászság céljait szolgáló folyóirat újabban megjelent számai a rendes beosztásnak megfelelően az újabb rendeletek szövegét, bő joggyakorlati anyagot s a Fórum rovatban különböző jogszolgáltatási vonatkozású közleményeket hoznak.

Illetékügyi Közlöny. (XVI. évfolyam 19—22. számok.) A 22. szám önálló cikket hoz Nagy Dezső Bálint közigazgatási bíró tollából „Kereskedelmi levelek felhasználhatók-e illetékmentesen szegényjogos eljárásokban” címen. A felvetett kérdést a cikk igenlegesen dönti el. Czukor József dr. írt még „Az illeték egyenérték új kivetéséről és a ma érvényben levő jogszabályairól” ebbe a számba cikket. A 20. szám egyik szerkesztői üzenete a közjegyzői gyakorlatot érintően a kéményseprői reáljogosítvány értékelése tekintetében külön rendelkezés hiányában az általános értékelési szabályokra (1920:34. t.-c. 24., 26., 30. §.) utal. Ezek szerint a jog forgalmi értékét, vagyis azt az értéket kell megállapítani, ami a jog visszsterhes átruházása esetén ellenértékként elérhető volna. Fel is említi mindjárt, hogy az utóbbi időkben két kéményseprési reáljog értékeléséről tudnak. Az egyik esetben 20.000, a másik esetben 30.000 pengő volt az illeték-kiszabás alapjául vett egyességileg megállapított összeg. Az értékeléseknél természetesen figyelembe veendő a jövedelmezőség és a kerület nagysága, ezek mellett a most közölt értékelési adatok megfelelő zsinórmértékül szolgálhatnak. A gyakorlatban az ilyen jogosítványok hagyatéki leltárba vétele felett vagy általában napirendre térnek, vagy pedig igen

csekély összegek szerepelnek a jogositványok értékeként. Ez a gyakorlat sérti első sorban a kir. kincstár s másodsorban a közjegyzők érdekeit is, miért is a további gyakorlat megfelelő irányítására hasznosak a fent közölt adatok. — A közlöny 19. és 21. számai illetékügyi joggyakorlati anyagot boznak.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

87. Az állandóan követett bírói gyakorlat értelmében az a körülmény, hogy a *vagyonátruházási szerződés egyes rendelkezéseinél fogva az ellátási szerződés jellegét is magában foglalja, nem zárja ki az ajándékozás megállapítását*, mert az ellátási szerződés is az ajándékozás fogalma alá esik, ha a kikötött ellátást vagyonátruházása ellenében szolgáltatják és az ellátás értéke a vagyon jövedelmében egészben vagy túlnyomó részben fedezetet talál. Az adott esetben az ellátási kötelezettségek túlnyomórésztben kitellenek az átruházott vagyon jövedelméből, amire való tekintettel az ügylet elbírálásánál az ajándékozásra vonatkozó jogszabályok alkalmazandók. (K. P. I. 512/1941.)

88. A *vállalkozási szerződést a megbízási szerződéstől* az határolja el, hogy ennél a maga a munkaszolgáltatás amannál pedig a munkaszolgáltatás eredménye tárgya a szerződésnek. (K. P. II. 700/1941.)

89. Hazai törvényeink, amint azt a Kúria polgári jogi határozatok tárába 299. szám alatt felvett elvi jelentőségű határozatában is kifejezésre juttatta, *nyugvó hagyatékot* nem ismernek és az öröklési jogok gyakorlása tehát az örökösödési eljárás lefolytatásához és a hagyaték bírói átadásának mint feltételhez kötve nincs, amiből következik, hogy az alsóbíróság sem sértett jogszabályt azzal, hogy az örökhagyó nevében felvett ingatlanok tulajdonjogának ági öröklés címén leendő megítélésére irányuló kereseti kérelmet emiatt, mert azokra nézve az örökösödési eljárás megindítva nem volt, el nem utasította. (K. P. I. 1545/1941.)

90. *Köteles rész követelése*, mint elvileg a törvényes örökrész felére irányuló örökjogi követelés, annak ellenére, hogy a köteles rész rendszerint készpénzben adandó ki: az 1928:XII. t.-c. 3. §-ának alkalmazása szempontjából meghatározott követelésnek mindaddig nem minősíthető, amíg az adott esetre kötelezően bírói határozattal vagy egyességgel meg nem állapítatik, hogy a kötelesrész pénzben jár. (Bp. T. X. 358/1941.)

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap”, a „Magyar Jogi Szemle” és a „Gazdasági Jog” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomórésztben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

91. *A hozományi pénzen vett ingóságok a férj tulajdonába mennek át* és így a férj hitelezői által le is foglalhatók. A feleség netáni közszerzeményi igénye pedig nem létesít a feleség javára olyan tulajdonjogot, amely alkalmas lenne arra, hogy az ingókat a férj hitelezői foglalása alól elvonja, mert ez az igény a feleség javára csak a házasság megszűnte után érvényesíthető lévén, a saját, vagy külön közszerzeményt bizonyító adat megfelelő igazolása nélkül a keresetnek külön alapot nem ad. (K. P. V. 4327/1941.)

92. *Gazdasági lehetetlenülés* akkor forog fenn, ha kétoldalú szerződés megkötése és teljesítése között eltelt idő alatt az általános gazdasági viszonyokban a szokásos szerződési kockázatot lényegesen meghaladó olyan mélyreható változás következett be, amelynek következtében a szolgáltatásnak és ellenszolgáltatásnak a felek részéről szem előtt tartott gazdasági egyesülése felborult és ezért a szerződésnek az eredeti feltételek mellett való teljesítése esetén az egyik fél aránytalan nyereségre tenne szert, másik fél pedig ugyanilyen veszteséget szenvedne. (K. P. IV. 544/1941.)

93. Az írásba foglalt egyesség, amelyben az egyes felek az egymás ellen támasztott követeléseiket *ingatlan átruházással* kívánták kiegyenlíteni s ezzel a pert megszüntetni, tartalmilag nem felel meg a 4420/1918. M. E. számú rendeletben megkívánt kellékeknek, mert az egyesség szerint az alperesnek jutó 2000 négyszögöl ingatlan elhelyezése nincs az okiratban megjelölve. Való ugyan, hogy kellő határozottsággal megjelöltnék tekintendő az átruházás tárgya, ha az okirat azt tartalmazza, hogy az átruházó meghatározott ingatlanoknak bizonyos hányad jutalékát ruhazza át, a jelen esetben azonban a felek akarata nem arra irányul, hogy a keresetben megjelölt ingatlanoknak bizonyos hányadrésze jusson az alperesnek oly módon, hogy a felperessel tulajdonközösségbe kerüljenek, hanem oly akaratot nyilvánítottak, hogy az azokból ki is hasítandó 2000 négyszögöl legyen az alpereseké. (K. P. I. 147/1941.)

94. Az 1876:XVI. t.-c. 34. §-a szerint a locus regit actum elvnek külföldön tett végintézkedéseknél fakultatív jellege van, de viszont mint kivételes rendelkezésből következik, hogy a *külföldiek részéről Magyarországon készített végintézkedéseknél a locus regit actum elvnek kényszerítő jellege van*, mert ilyen végintézkedés csak abban az esetben érvényes, ha az a magyar jognak megfelel. (K. P. I. 524/1941.)

95. A joggyakorlat szerint ugyan a bevett és elismert vallásfelekezetek *istentiszteletére szolgáló ingatlanokat végrehajtás alá vonni nem lehet*, nincs azonban a magyar jogban olyan jogszabály, amely a vallási célra szolgáló ingatlan vagyont teljesen forgalmon kívülivé, vagy elidegeníthetlenné és meg nem terhelhetővé nyilvánítaná. A 81. számú t. ü. h. idevonatkozóan csupán a római- és görögkatolikus egyházak tulajdonában álló ingatlanra mondja ki, hogy a kielégítési végrehajtásnak az ingatlan állagára való elrendelése esetén a telekkönyvi hatóság a végrehajtási zálogjog bekebelezése iránt való megkeresést az 1881. évi LX. t.-c. 136. §. 2-ik bekezdése értelmében telekkönyvi akadály miatt megtagadni köteles. Ez a terhelési s esetleg elidegenítési tilalom azonban nem feltétlen, csupán vi-

szonylagos jellegű. A többi egyházakkal szemben tehát nincsen olyan feltétlen terhelési és elidegenítési tilalom, amely az ingatlan vagyonnak ügyleti alapon való megterhelését kizárná, s így nincs kizárva annak a lehetősége, hogy maga a hitközség az ingatlanát jogügyleti úton saját elhatározásából s az előirt formák betartása mellett megterhelhesse. (K. P. V. 2039/1941.).

96. A *közszerzeményi követelés* valósággal csak a házasság megszűnésekor válik érvényesíthetővé és annak megosztását a házasság tartama alatt egyik házafél sem kérheti. Ebből következik az, hogy a közszerzeménynek a házasság alatt történt megosztását és elismerését harmadik személyekkel szemben ingyenes juttatásnak kell tekinteni, amely nem csorbíthatja az átruházó vagy elismerő házastárs hitelezőjének adósuk ingyenes juttatásával szemben fennálló jogait. (K. P. VI. 1256/1941.).

97. Ha a *közös tulajdont* képező ház házkezelője csupán a tiszta ház-bérlőjövédelmet köteles és jogosult a társak részére kiadni, ezek hitelezői sem vehetik igénybe kielégítési alapként a jövőben esedékes bérlőkövetelésnek ingó módjára joghatályosan történhető lefoglalása esetén a teljes bérlőjövédelmet, mert az adósoknál több jog őket sem illetheti. (K. P. V. 4675/1940.).

Szerkesztői üzenetek.

A. A. A 932. E. H. szerint, amint ezt vitéz Fekete László dr. gyakorlati útmutatója is közli a 26. oldalon, a kir. közjegyző a fél megbízásából s annak nevében tkvi ügyben felfolyamodás szerkesztésére és benyújtására is jogosult. Vonatkozik természetesen ez a jogszabály minden olyan perenkívüli ügyre, amelyben a közjegyző beadvány készítésre jogosult, így illetékügyekre is.

K. D. A 37.028/1923. P. M. rendelet, amelyre a múlt számban „Illetékkiszabási hivatalok közzéi kötelezettsége“ című közleményben hivatkoztunk, az 1. §-ban tényleg csak abban az esetben teszi az illeték kiszabó hivatalok köteletségévé, a magasabb értékeknek a közjegyzőkkel való közzétételét, ha a közjegyző a hagyatékhoz tartozó ingatlanok értékelését megfelelő indokolással és sajátkezű aláírásával aggályosnak jelezte. A budapesti m. kir. illetékkiszabási hivatal vezetőjének a budapesti kamara elnökéhez intézett 180.420/941. számú értesítése azonban ezt a közzétételt minden olyan esetre rendelte el, ha az ingatlanok értékét illetékkiszabás szempontjából magasabb összegben állapították meg, mint a hagyaték tárgyalása alkalmával arra való tekintet nélkül, hogy a közjegyző az értékelést aggályosnak jelezte-e vagy sem.
